

Grondstoffenbeleid gemeente Bloemendaal 2025

Inhoud

Samenvatting	3
1. Aanleiding.....	4
1.1. Een stap in de richting van een circulaire economie	4
1.1.1. Landelijke doelstellingen.....	4
1.1.2. Lokale doelstellingen: collegeprogramma 2022-2026.....	5
1.2. De rol van de gemeente	5
2. Hoe scoort Bloemendaal op de afvaldriehoek?	6
2.1. Grote hoeveelheid restafval per inwoner en een matige afvalscheiding.....	6
2.2. Samenstelling van het huishoudelijk restafval: GFT(e) en PBD grootste hoeveelheden herbruikbare grondstoffen.....	7
2.3. Een hoge dienstverlening.....	9
2.4. Bloemendaal blijft achter in het behalen van de doelstellingen	9
3. De weg voor Bloemendaal naar de doelstellingen in drie stappen	10
3.1. Maak afval scheiden makkelijk	10
3.2. De (laatste) stap naar minder restafval	11
3.3. Communicatie is en blijft belangrijk.....	11
4. Mogelijkheden voor meer recycling en minder restafval	11
4.1. Uitgangspunten voor verduurzaming grondstoffenbeleid	12
4.2. Meer recycling en minder restafval	12
4.2.1. Kleinere minicontainer voor restafval.....	12
4.2.2. Restafval minder vaak aan huis ophalen	12
4.3. Afval scheiden (nog) makkelijker maken	13
4.3.1. Hele jaar door GFTe wekelijks ophalen.....	13
4.3.2. PBD-zakken wekelijks ophalen.....	13

4.3.4. Meer grondstoffen aan huis ophalen	14
4.4. Overige ideeën	14
4.4.1. Beperken van het aantal groenbakken aan huis.....	14
4.4.2. Aanpassing tariefopbouw afvalstoffenheffing.....	15
4.4.3. Afschaffing huis-aan-huis verspreiding van de afvalkalender	16
4.5. Samenvatting van de mogelijkheden voor meer recycling.....	16

Samenvatting

Het nieuwe grondstoffenbeleid voor de gemeente Bloemendaal heeft als voornaamste doelstelling om de kwaliteit van onze afvalscheiding te verbeteren. Het beleidsplan bevat maatregelen die de inwoners stimuleren en faciliteren om het huishoudelijk afval gescheiden aan te leveren. Hiermee willen we de circulariteit in de verwerking bevorderen. Afvalbeheer gaat steeds meer over circulaire thema's zoals recycling en hergebruik, daarom spreken we niet meer van een afvalbeleid, maar een grondstoffenbeleid. De gescheiden ingezamelde stromen vormen namelijk grondstoffen. Het grondstoffenbeleid wordt gebaseerd op de pijlers Milieu, Dienstverlening en Financiën. We willen dat er voor onze inwoners een goede balans is tussen deze drie pijlers. In het collegeprogramma 2022-2026 is vastgesteld dat we bij nieuw beleid extra aandacht geven aan de pijler Milieu.

De Europese Kaderrichtlijn Afvalstoffen is erop gericht om de kwaliteit van de ingezamelde huishoudelijke afvalstromen te verhogen en daarmee de recycling te verbeteren. Het Landelijk Afvalbeheerplan 3 heeft als missie om condities te scheppen en randvoorwaarden te stellen voor de instandhouding en verbetering van de milieukwaliteit en daarmee een bijdrage te leveren aan duurzame ontwikkeling.

Dit leidt tot de volgende doelstellingen voor het grondstoffenbeleid:

- Het verbeteren van de afvalscheiding;
- het verhogen van de kwaliteit van de ingezamelde grondstoffen;
- door te groeien naar de landelijke doelstellingen.

De gemeente beoogt met het afval- en grondstoffenbeleid de landelijke VANG-doelstelling voor 2025 van 75% afvalscheiding en 100 kg restafval per inwoner per jaar te halen.

Het is de taak van de gemeente om de inwoners te informeren en te motiveren over het belang van recyclen en het streven naar een circulaire levensstijl. Door samen te werken met de gemeenschap streven we ernaar om de afvalscheiding verder te verbeteren en bij te dragen aan een duurzamere en circulaire toekomst voor gemeente Bloemendaal.

1. Aanleiding

Goede afvalinzameling is belangrijk. Als afval niet goed gescheiden wordt, kan het niet als grondstof worden hergebruikt. Het belandt dan in de verbrandingsoven. Dat is niet alleen slecht voor het milieu en duur, maar ook zonde. Want goed gescheiden afval kan vaak ook op een duurzame manier verwerkt worden tot nieuwe producten. Zoals compost, biogas, verpakkingsmateriaal en zelfs tennisballen.

Het oude afvalbeleid is in 2022 verlopen en bleek niet effectief genoeg om aan de landelijke doelstellingen te voldoen. Het nieuwe grondstoffenbeleid wordt gedreven door de eisen van het Landelijk Afvalbeheerplan 3. Dit plan stelt doelen voor afvalscheiding en -beheer vast, waaronder het beperken van het ontstaan van afvalstoffen en de milieudruk van productieketens, en het optimaliseren van de inzet van afvalstoffen in een circulaire economie. Momenteel ligt de afvalscheiding in Bloemendaal rond de 61 a 62% en bedraagt de gemiddelde restafvalproductie 180 tot 190 kg per inwoner per jaar. Het landelijk doel is om in 2025 te komen tot een afvalscheiding van 75% en 100 kg restafval per inwoner per jaar.

Het is van essentieel belang om deze gestelde doelen als start te gebruiken voor de nieuwe kaderstelling om te voldoen aan de nationale richtlijnen en een meer circulaire afvalverwerking te bevorderen.

1.1. Een stap in de richting van een circulaire economie

Het Rijk, de Vereniging van Nederlands Gemeenten (VNG) en de afvalbranche vereniging (NVRD) hebben in overleg een landelijk afvalscheidingsdoel vastgesteld. Het doel was om in 2020 maximaal 100 kilogram restafval per persoon te hebben. De doelen zijn vastgesteld om van een lineaire economie naar een keteneconomie naar een circulaire economie te gaan. In de lineaire economie delven we grondstoffen, maken er producten van, consumeren ze en danken ze af. In een keteneconomie blijven grondstoffen in de keten door recycling. Een circulaire economie is een economisch systeem van gesloten kringlopen waarin grondstoffen, onderdelen en producten hun waarde zo min mogelijk verliezen, hernieuwbare energiebronnen worden gebruikt en systeemdenken centraal staan. In een circulaire economie is nog nauwelijks restafval. Er zijn dus nog heel wat stappen te zetten voordat we een circulaire economie vormen.

1.1.1. Landelijke doelstellingen

In het Landelijk Afvalbeheer Plan (LAP3) worden de landelijke doelstellingen genoemd:

- Het beperken van het ontstaan van afvalstoffen;
- Het beperken van de milieudruk van productieketens;
- Het optimaliseren van de inzet van afvalstoffen in een circulaire economie.

In het uitvoeringsprogramma VANG worden de volgende landelijke doelstellingen genoemd:

- 75% Afvalscheiding;
- maximaal 100 kilo restafval per inwoner per jaar.

Vanaf 2025 hebben we te maken met de Europese doelstellingen van de Kaderrichtlijn afvalstoffen:

- 65% Recyclepercentage in 2035

Met de introductie van het recyclepercentage in plaats van het afvalscheidingspercentage verschuift

het meetmoment van gescheiden inzameling naar daadwerkelijke hoeveelheid recycling. Van kilo's restafval gaan we naar een percentage recyclebaar materiaal in het totale huishoudelijk afval in 2035.

1.1.2. Lokale doelstellingen: collegeprogramma 2022-2026

Deze nota is gericht op meer sturing op duurzaamheid in het afvalbeleid en het behalen van de VANG (Van Afval Naar Grondstof) doelstellingen.

De lokale doelstellingen luiden:

- Nog meer sturen op duurzaamheid in het afvalbeleid;
- Nog meer sturen op het uitvoeringsprogramma Van Afval Naar Grondstof (VANG);

De volgende acties zijn in het collegeprogramma benoemd:

- We leggen meer accent op duurzaamheid binnen ons afvalbeleid:
“Het huidige beleid wordt geëvalueerd en waar nodig verduurzaamd, aansluitend bij de doelen uit het Uitvoeringsprogramma VANG-HHA. We verbeteren de afvalscheiding (GFT-bakfiets, vernieuwen/verbeteren van brengparkjes en centrale aanbiedplaatsen). Verduurzaming van de milieustraat en mogelijkheden verkennen om transport van grondstoffen efficiënter in te richten.”
- Bij het afvalbeleid moet nog meer op duurzaamheid en het uitvoeringsprogramma Van Afval Naar Grondstof (VANG) worden gestuurd. Dit betekent het verbeteren van de afvalscheiding, het realiseren van voldoende brengparkjes en verdere uitbouw van kringloopmogelijkheden bij het afvalbeleid, waaronder de Milieustraat in Overveen.

1.2. De rol van de gemeente

Wij kunnen als gemeente bijdragen aan de overstap van een lineaire naar een keten- naar een circulaire economie door te zorgen dat er zo min mogelijk restafval de verbrandingsovens in gaat. Het gescheiden aangeboden afval dient als grondstof voor nieuwe producten en blijft daarmee in de kringloop. Naast het milieuvoordeel is het bijkomende voordeel dat grondstoffen geld opleveren of minder kosten dan verbranden als restafval. Het Rijk stimuleert het scheiden van afval door een extra verbrandingsbelasting op restafval te heffen. Voor 2024 is dat tarief vastgesteld op € 39,23 per ton.

Grondstoffen raken schaars. Het kabinet streeft een circulaire economie na en stimuleert hergebruik en gebruik van duurzame grondstoffen. Afvalstoffen moeten worden voorkomen of als ze toch ontstaan moeten deze zoveel mogelijk worden hergebruikt. Op gemeentelijk niveau heeft de invoering van het gescheiden inzamelen van kunststof verpakkingen de afvalscheiding een impuls gegeven. In de gemeente Bloemendaal worden de gewenste doelstellingen niet gehaald. Hiervoor is het aantal kilo's restafval per inwoner nog te hoog, en het recyclepercentage nog te laag. Er is een balans nodig binnen de drie elementen, afvalscheiding, dienstverlening en kosten. In Bloemendaal moet een nieuw beleid worden geformuleerd waarmee de gewenste maatschappelijke effecten, het circulair gebruiken van grondstoffen, worden behaald.

2. Hoe scoort Bloemendaal op de afvaldriehoek?

Bloemendaal telt ca 10.000 huisaansluitingen en valt in stedelijkheidsklasse C (20%-30% hoogbouw). Ons tariefsysteem is gebaseerd op het volume van de minicontainer restafval. Meerlanden zamelt het afval in Bloemendaal in. Het afvalinzamelmodel is traditioneel ingericht, waarbij de focus ligt op het inzamelen van restafval, maar kent daarnaast een hoge service op de grondstoffenstromen. In het behalen van de doelstellingen loopt Bloemendaal echter achter ten opzichte van vergelijkbare gemeenten. Onderstaand volgt een overzicht van constatering uit de huidige afvalinzameling.

2.1. Grote hoeveelheid restafval per inwoner en een matige afvalscheiding

De afgelopen jaren geven een stabiel beeld voor de gescheiden inzameling. De afvalscheiding schommelt rond 61% á 62%, de hoeveelheid restafval ligt in de 180-190 kilo per inwoner met een uitschieter boven 200 kilo in de coronajaren. De coronajaren kenmerkten zich door een tijdelijke toename van alle huishoudelijk afval en grondstofstromen door maatregelen als thuis werken en de sluiting van scholen en horeca. De maatregelen hadden geen effect op de mate van afvalscheiding, die bleef gelijk.

Zowel de afvalscheiding als de hoeveelheid restafval zijn nog ver verwijderd van de landelijke doelstellingen voor 2025. Ook ten opzichte van andere 'Meerlanden gemeenten' blijft Bloemendaal achter m.b.t. het scheidingsresultaat en het terugdringen van de hoeveelheid restafval per inwoner per jaar zoals de tabel hieronder laat zien:

Bloemendaal	Afvalscheiding (%)		Totaal lha (kg/lw/jr)			Restafval totaal		Fijn restafval		Grof restafval		Grondstoffen totaal		GFT	OPK	Glas	PBD	gescheiden grof
2019	62%	511	197	165	31	314	141	41	25	16	87	pre-corona						
2020	62%	549	209	182	28	339	154	47	28	18	86	corona effect						
2021	61%	545	211	178	33	334	148	41	28	18	95	corona effect						
2022	62%	505	193	168	25	312	140	38	26	16	87	post-corona						
2023	61%	473	182	159	23	291	128	33	25	16	84							
Mutatie 2019-2023	0%	-7%	-7%	-4%	-26%	-8%	-9%	-19%	1%	1%	-4%							

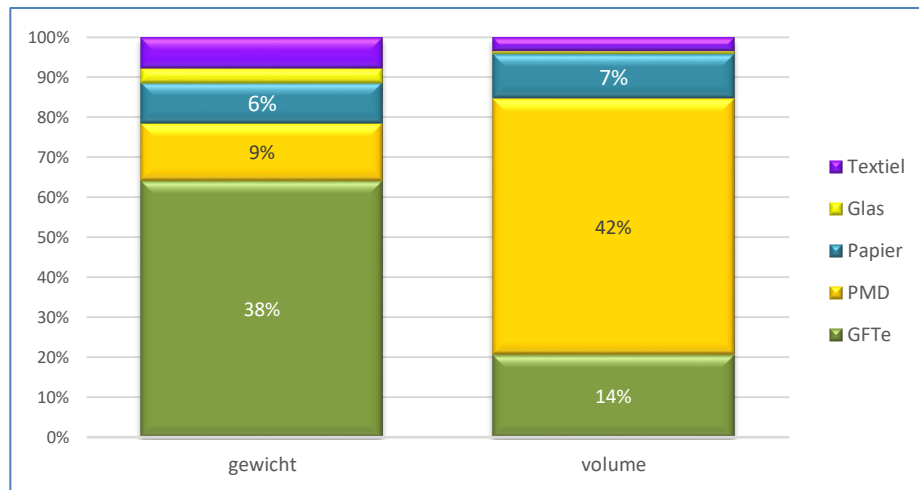
De afvalscheiding kan worden uitgedrukt in het totale percentage van al het aangeboden huishoudelijke afval dat gescheiden wordt ingezameld. Het recyclepercentage is nog niet bekend, maar met het oog op Europese recycledoelstelling vanaf 2025 'oefenen' we ermee in de benchmark. Bloemendaal komt in de benchmark, peiljaar 2023, uit op een voorlopig recyclepercentage van 55%.

De gemeenten Haarlemmermeer, Hillegom en Lisse hebben inmiddels afval- en grondstoffenbeleid vastgesteld en ingevoerd dat is gericht op het halen van de VANG-doelstellingen. Gemeente Bloemendaal doet voor wat betreft de dienstverlening op de grondstoffen GFT(e), PBD en OPK niet onder voor deze gemeenten, het verschil zit met name in de (noodzakelijke) aanpassing van de inzameling van het restafval. In Lisse brengen inwoners het (weinig) restafval naar ondergrondse containers in de wijk, in de gemeenten Haarlemmermeer en Hillegom wordt restafval nog maar eens in de vier weken aan huis opgehaald: in Haarlemmermeer met een kleiner standaardformaat minicontainer met een inhoud van 80 liter en in Hillegom met een inhoud van 140 liter.

	Bloemen- daal	Heemstede	Haarlem- mermeer	Hillegom	Lisse	Benchmark gemiddelde
Huishoudelijk afval	473	527	429	463	435	472
Bronscheiding (%)	61%	63%	66%	70%	73%	68%
Restafval (kg/inw)	182	196	147	138	117	150

2.2. Samenstelling van het huishoudelijk restafval: GFT(e) en PBD grootste hoeveelheden herbruikbare grondstoffen

Ieder jaar wordt de samenstelling van het huishoudelijk restafval onderzocht, zowel qua gewicht als volume. Daarbij wordt het restafval van de laagbouw- en hoogbouwwoningen apart onderzocht. Uit deze sorteeraanlyse blijkt dat het huishoudelijk restafval voor meer dan 70% uit herbruikbare stromen bestaat. Alleen al de drie fracties GFT(e), OPK en PBD, blik en drinkpakken maken bij elkaar in gewicht meer dan de helft van het restafval uit, en in volume is dat zelfs circa 70%.

Toelichting Staafdiagrammen: totaal aan beschikbare hoeveelheid van een deelstroom in kg per inwoner per jaar. Het onderste deel is de hoeveelheid die gescheiden is ingezameld, het bovenste deel is de hoeveelheid die nog in het restafval aanwezig is. De lijndiagram geeft het verloop van de zogeheten respons van een deelstroom: dit is het percentage van de deelstroom dat gescheiden wordt ingezameld. Hoe hoger de respons, hoe meer er van deze deelstroom gescheiden wordt ingezameld en hoe minder ervan in het restafval zit. Geconcludeerd kan worden dat de inzameling van alle deelstromen, op glas na, om verhoging vragen. De grootste winst is te behalen bij GFTe en PBD.

Naast de hoeveelheden is de kwaliteit van de deelstromen een belangrijk aandachtspunt. Met name GFTe, PBD en textiel zijn gevoelig voor vervuiling met het oog op hoogwaardige verwerking. In Bloemendaal ligt de kwaliteit van deze grondstoffenstromen relatief hoog. GFTe kent een afkeur van nog geen 1%. Voor PBD en textiel hebben we voor inzamelmethodes gekozen die de hoogste kwaliteit leveren: PBD in zakken en textiel handmatig bovengronds. Inzameling in de laagbouw (minicontainers) geeft doorgaans een betere kwaliteit dan in de hoogbouw (verzamelcontainers). Coaching, voorlichting en handhaving kunnen ingezet worden om de kwaliteit van GFTe in de hoogbouw te verbeteren.

2.3. Een hoge dienstverlening

Dienstverlening laat zich over het algemeen moeilijk kwantificeren. De mate van dienstverlening kan vanuit het gemeenteperspectief (wat wordt aangeboden) worden beschouwd en vanuit het perspectief van de inwoner (wat wil ik hebben). Vanuit beide perspectieven wordt de hoogte van de dienstverlening gemeten. Waarstaatjegemeente.nl meet vanuit het burgerperspectief en de gemeentelijke benchmark van Rijkswaterstaat meet vanuit het gemeenteperspectief.

In de benchmark gaat het om de voorzieningen die aan de burger worden geboden om het huishoudelijk afval (gescheiden) aan te bieden. Daarbij kan onderscheid worden gemaakt naar haal- en brengvoorzieningen. Het voordeel van een haalvoorziening is dat de burger niet hoeft te slepen met afval. Daar tegenover staat dat het afval moet worden bewaard totdat de inzameldienst het afval ophaalt. Het voordeel van brengen is dat de burger het moment van aanbieden zelf kan kiezen, en dus minder geboden is aan de ophaaldagen van de inzameldienst. Over het algemeen kan worden gesteld dat gemeenten met relatief veel gestapelde bouw, bij voorkeur brengsystemen toepassen, en gemeenten met veel laagbouw, haalsystemen. Aan het huis-aan-huis ophalen van huishoudelijk afval wordt over het algemeen het hoogste serviceniveau ontleend.

Het voorzieningenniveau van Bloemendaal ligt hoog. Bloemendaal biedt inwoners een hoge service voor het aan huis ophalen van afval- en grondstofstromen. Restafval, GFT(e), PBD en OPK worden aan huis opgehaald. In de gemeentelijke Benchmark Afvalscheiding wordt het dienstverleningsniveau gekwantificeerd aan de hand van een vragen-scorelijst, waarbij ophaalfrequenties en voorzieningsdichtheden de hoogte van de score bepalen. Daarnaast wordt nagegaan in welke mate er iets wordt gedaan aan motivatie- en capaciteit beïnvloeding ten aanzien van afvalscheiding. Bloemendaal laat daarbij een hogere score zien dan het benchmarkgemiddelde.

Binnen de gemeente hebben we een eigen milieustraat en binnen de regio een tweede milieustraat waar inwoners gebruik van kunnen maken. Het is belangrijk op het gebruik van de milieustraat laagdrempelig te houden om inwoners te stimuleren ook hun grof huisafval goed te scheiden.

Bewonersperspectief

In het bewonerstevredenheidsonderzoek dat Meerlanden in 2023 heeft laten uitvoeren, wordt de overall inzameling van afval en grondstoffen gemiddeld gewaardeerd met een 8.1. Dit is hoog te noemen.

De Burgerpeiling in de gemeente Bloemendaal is uitgevoerd in 2024. 1.111 inwoners van 18 jaar en ouder uit unieke huishoudens hebben de vragenlijst ingevuld en opgestuurd. In deze benchmarkrapportage wordt de gemeente Bloemendaal vergeleken met de deelnemende gemeenten in de referentieklassen 'matig stedelijk' en 'type H'.

In het onderzoek 'Waar staat je gemeente' 2023 bedraagt de schaalscore 'fysieke leefomgevingskwaliteit' in de gemeente Bloemendaal 7,23. Dit is hoger dan het gemiddelde in de vergelijkbare typologie (6,56).

2.4. Bloemendaal blijft achter in het behalen van de doelstellingen

In hoofdlijnen kunnen de volgende conclusies worden getrokken:

- Bloemendaal blijft achter in het behalen van landelijke doelstellingen voor afvalscheiding. In vergelijking met andere gemeenten is sprake van een lager dan gemiddeld scheidingspercentage en een te grote hoeveelheid restafval per inwoner per jaar. Het is een noodzaak om hierin stappen te zetten.
- Bloemendaal heeft een omvangrijke dienstverlening, waar de inwoners van Bloemendaal gemiddeld genomen tevreden over zijn. Het kostenniveau is aanvaardbaar en biedt ruimte voor aanpassingen om het recyclepercentage te verbeteren.
- De maatregelen die afgelopen 5 jaar zijn genomen hebben niet genoeg voor een verbetering in afvalscheiding geleid.
- De landelijke scheidingsdoelstelling van 75% wordt niet gehaald. De mogelijkheden om een hoger scheidingspercentage te realiseren, zijn aanwezig: bijna 2/3 van het restafval dat nu naar de verbrandingsoven gaat bestaat uit herbruikbare grondstoffen.

3. De weg voor Bloemendaal naar de doelstellingen in drie stappen

In de voorgaande hoofdstukken hebben we gezien dat de gemeente stabiel presteert op circulariteit maar nog ver verwijderd is van de milieudoelstellingen. Om een volgende stap naar de doelstellingen te zetten, zijn de volgende drie aandachtspunten van toepassing:

- Voldoende mogelijkheden voor inwoners om afval en grondstoffen te scheiden
- Verminderen van de hoeveelheid restafval
- Blijvende aandacht voor communicatie

De volgende paragrafen laten zien wat deze stappen inhouden.

3.1. Maak afval scheiden makkelijk

Het bieden van een adequaat serviceniveau voor het gescheiden aanbieden van grondstoffen is onontbeerlijk om tot meer recycling te komen. Maar met alleen communicatie en service op grondstoffen worden de doelstellingen niet gehaald.

Het serviceniveau gaat over het gemak waarmee inwoners herbruikbare grondstoffen gescheiden kunnen aanleveren. De mate van afvalscheiding is mede afhankelijk van gedrag en gemak. De inwoners moeten het doen (gedrag) en door het hen makkelijk te maken wordt het afval beter gescheiden (gemak). Daarbij is er een onderscheid te maken tussen laagbouw en hoogbouw (Landelijke) gemeenten met weinig hoogbouw woningen bereiken doorgaans een hogere mate van afvalscheiding dan (stedelijke) gemeenten met veel hoogbouw. Dat heeft te maken met de scheidingsfaciliteiten in en bij de woning. Het aan huis inzamelen van herbruikbare grondstoffen bij de laagbouw geeft de beste inzamelresultaten en wordt door inwoners ervaren als de hoogste service. Inzamelmiddelen aan huis zijn tevens een bewaarmiddel, inwoners kunnen er direct hun afval en grondstoffen in kwijt. Dat ligt bij de hoogbouw anders. Inwoners van flats moeten alle fracties binnenshuis gescheiden bewaren en hebben daarbij veelal te maken met ruimtegebrek en eventuele geuroverlast. Het afval wordt naar verzamelcontainers gebracht, die niet altijd in de buurt staan.

Bloemendaal kent een adequaat serviceniveau voor de gescheiden inzameling: de 'grote' stromen GFTe (gewicht), PBD (volume), papier en (grof) restafval worden aan huis opgehaald. In de wijk staan verzamelcontainers voor glas, papier en textiel. Inwoners kunnen grof huishoudelijk afval naar twee milieustraten brengen (Overveen en Heemstede), waar het grofvuil in meer dan 20 stromen gescheiden kan worden aangeleverd.

3.2. De (laatste) stap naar minder restafval

Gemeenten die inmiddels de stap naar de doelstellingen hebben gezet combineren communicatie en adequate service op grondstoffen met het toepassen van een prikkel die de inwoners stimuleert om afval (nog) beter te scheiden en de hoeveelheid restafval te verminderen:

- Serviceprikkel: kleinere minicontainer en/of minder vaak aan huis ophalen
- Financiële prikkel: (klein) bedrag per aanbieding (aan de weg zetten van minicontainer of inworp van restafvalzak in ondergrondse container)
- Combinatie van bovenstaande

3.3. Communicatie is en blijft belangrijk

Communicatie is en blijft belangrijk, maar met alleen communicatie worden de doelstellingen niet gehaald.

Communicatie en informatie geven inwoners een onmisbare basis om afval en grondstoffen op een juiste manier te aan de bron te sorteren. Er is een veelheid aan producten en het is niet altijd duidelijk in welke bak een verpakking, voedselrestant of afgedankt voorwerp moet worden weggegooid. Ook willen veel mensen weten wat er vervolgens mee gebeurt en wat de winst van afval scheiden en hergebruik en recycling ten opzichte van verbranding is.

Een nieuwe ontwikkeling is dat we aan het oriënteren zijn hoe we een grondstoffencoach in kunnen zetten die als brug tussen gemeentelijk afval- en grondstoffenbeleid en de inwoner . De grondstofcoach is een laagdrempelig aanspreekpunt voor inwoners die vragen, klachten of ideeën hebben over (zwerf)afval.

Bloemendaal heeft de reguliere communicatie over afval en grondstoffen op orde: jaarlijkse afvalkalender, basisinformatie op website (gemeente, Meerlanden), periodieke campagnes, informatie op inzamelmiddelen, informatiepakket voor nieuwe inwoners en dergelijke.

4. Mogelijkheden voor meer recycling en minder restafval

In dit hoofdstuk zijn de mogelijkheden en ideeën voor meer recycling geïnventariseerd en uitgewerkt.

4.1. Uitgangspunten voor verduurzaming grondstoffenbeleid

In november 2023 heeft de raad in een beeldvormende avond wensen en kaders meegegeven voor het verduurzamen van dit grondstoffenbeleid:

- Kleinere afmetingen voor de restafval bak
- Inzamelfrequentie op termijn verlagen
- Hele jaar door wekelijks GFTe inzamelen
- Aantal groenbakken per huishouden beperken

- Wekelijks plastic inzamelen
- Meer grondstoffen aan huis
- Aanpassingen in de tariefopbouw van de afvalstoffenheffing

Deze mogelijkheden zijn in de volgende paragrafen uitgewerkt en getoetst aan de pijlers service, milieu en kosten.

4.2. Meer recycling en minder restafval

4.2.1. Kleinere minicontainer voor restafval

Huishoudens kunnen nu kiezen voor een minicontainer voor restafval met een inhoud van 140 liter of 240 liter met bijbehorende tariefstelling afvalstoffenheffing, respectievelijk € 303,74 en € 522.

Een kleiner formaat minicontainer voor restafval stimuleert inwoners om afval beter te scheiden. Binnen het huidige tariefsysteem zijn er twee uitvoeringen denkbaar:

- Keuze tussen formaat 140 en 180 liter (25% volume afname grote minicontainer, kleine minicontainer blijft gelijk)
- Keuze tussen formaat 80 en 140 liter (58% volume afname grote minicontainer, 43% volume afname kleine minicontainer)

De invoering van een kleiner formaat minicontainer gaat gepaard met kosten en baten:

- Kosten door afschrijving en wisseling van minicontainers
- Baten als gevolg van afname restafval en verwerkingskosten, de mate is afhankelijk van de keuze van het formaat van de minicontainers

Mogelijkheid 1	Kleinere minicontainer voor restafval
Service	Behoud service aan huis ophalen, maar in kleinere minicontainer
Milieu	Meer recycling grondstoffen en afname restafval, hoeveelheid afhankelijk van keuzemogelijkheid formaten minicontainers
Kosten	Afschrijving en wisseling van minicontainers: p.m. Afname verwerkingskosten is afhankelijk van keuze formaten minicontainers/afname hoeveelheid restafval

4.2.2. Restafval minder vaak aan huis ophalen

Restafval wordt nu eens in de twee weken aan huis opgehaald. Het minder vaak ophalen is landelijk en regionaal een steeds meer toegepaste en effectief gebleken maatregel om de afvalscheiding te verbeteren en de hoeveelheid restafval te verminderen. De maatregel kent 'dubbele' baten: enerzijds lagere inzamelkosten en anderzijds lagere verwerkingskosten restafval. Bijkomend effect is dat andere stromen, met name GFTe en PBD, die tezamen meer dan de helft van het restafval vormen, beter worden gescheiden.

Mogelijkheid 2	Restafval minder vaak ophalen, van eens in 2 naar eens in 4 weken
Service	Behoud service aan huis ophalen, maar minder vaak

Milieu	Meer recycling grondstoffen, afname hoeveelheid fijn restafval met ca 30%, lichte toename GFTe, verdubbeling hoeveelheid PBD	
Kosten	Halvering inzamelkosten minicontainers: - € 167.700	
	Effect afvalstoffenheffing ca - € 16	
	Verwerkingskosten:	mutatie effect op afvalstoffenheffing
	Restafval	- € 150.000 - € 15
	GFTe	+ € 16.000 + € 2
	PBD (vergoeding)	- € 85.750 - € 8

4.3. Afval scheiden (nog) makkelijker maken

4.3.1. Hele jaar door GFTe wekelijks ophalen

GFTe wordt om de week ingezameld en wekelijks in de zomermaanden juni, juli en augustus met het oog op eventuele geuroverlast in warme perioden. Een uitbreiding van de wekelijkse inzameling naar het hele jaar biedt de inwoners nog meer service, maar de ervaringen leren dat het niet of hooguit beperkt zal bijdragen aan een betere scheiding van GFTe. Uit de landelijke benchmark blijkt dat verreweg de meeste gemeenten het gehele jaar een tweewekelijkse inzameling bieden, ook de gemeenten die de doelstellingen halen. Een recente ontwikkeling is dat enkele gemeenten de inzamelfrequentie in de wintermaanden terugschroeven, omdat er in die periode vrijwel geen aanbod van tuinafval is.

Mogelijkheid 3	Hele jaar door GFTe wekelijks ophalen
Service	Iedere week aanbieden is een verhoging van de service, met name in warme periodes met het oog op eventuele geuroverlast
Milieu	Niet of nauwelijks effect op inzameling GFTe
Kosten	Hogere inzamelkosten minicontainers: + € 307.800 Effect afvalstoffenheffing ca + € 30

4.3.2. PBD-zakken wekelijks ophalen

Plastic verpakkingen, blik en drinkpakken worden met zakken ingezameld en om de week opgehaald. Het is een volumineuze fractie, het verzamelen en bewaren van de verpakkingen in zakken neemt ruimte in beslag in of rond het huis. Met het vaker ophalen hoeven de zakken minder lang te worden bewaard en kunnen ze sneller worden weggedaan. Het verminderen van de hoeveelheid restafval kan leiden tot een betere scheiding van PBD. Om dit te bevorderen, is het verhogen van de inzamelfrequentie van PBD een belangrijke stap. Dit draagt bij aan zowel een hoger scheidingspercentage als aan een betere service voor onze inwoners.

Mogelijkheid 4	PBD-zakken wekelijks ophalen
Service	Iedere week ophalen is een verhoging van de service, inwoners hoeven zakken minder lang in huis te bewaren
Milieu	Toename hoeveelheid gescheiden PBD, met name in combinatie met maatregelen 4.2.1. en/of 4.2.2.
Kosten	Verdubbeling inzamelkosten zakken: + € 291.000 Effect afvalstoffenheffing ca + € 29

	(Hogere respons en derhalve vergoeding producenten, effect afvalstoffenheffing ca - € 8, zie mogelijkheid 2: PBD (vergoeding))
--	--

We hebben ook de mogelijkheid om PBD in minicontainers in te zamelen in plaats van in zakken onderzocht. Bij vergelijkbare gemeenten kwam hier een duidelijke daling in kwaliteit uit. De kwaliteit van PBD in doorzichtige zakken is doorgaans beter dan in een minicontainer. Er is minder afkeur en meer recycling. Een minicontainer in plaats van zakken is een alternatief en gelijk een bewaarmiddel voor de verpakkingen, maar betekent wel een extra 'bak' aan huis, naast die voor restafval, GFTe en papier. Na het overwegen van deze mogelijkheid zien wij dit niet als een passende inzamelingsmogelijkheid voor Bloemendaal.

4.3.4. Meer grondstoffen aan huis ophalen

Naast de inzameling aan huis van GFTe, PBD, papier en grofvuil zijn er enkele stromen, waarvan inwoners zich minder vaak ontdoen maar waarvoor een rit naar de milieustraat veelal te veel moeite is. Meerlanden onderzoekt de mogelijkheid om een aantal deze stromen gecombineerd aan huis op te halen, daarbij valt te denken aan boeken, elektrische apparaten, speelgoed en textiel.

Mogelijkheid 5	Onderzoek naar mogelijkheden om meer grondstoffen aan huis ophalen
Service	Hogere service aan huis ophalen grondstoffen
Milieu	Meer grondstoffen gescheiden inzamelen, meer bruikbare spullen gescheiden inzamelen, meer hergebruik en recycling
Kosten	Geen kosten voor onderzoek, mogelijk wel voor maatregelen

4.4. Overige ideeën

4.4.1. Beperken van het aantal groenbakken aan huis

Momenteel zijn er geen beperkingen aan het aantal groenbakken dat een huishouden zonder extra kosten kan aanvragen. Het aantal bij huishoudens geplaatste groenbakken ligt naar schatting 50% hoger dan het aantal laagbouw aansluitingen. Ca 7.500 huishoudens hebben maar één of twee groenbakken, die met name voor groente, fruit- en etensresten wordt gebruikt. Slechts een beperkt aantal huishoudens beschikt over meerdere groenbakken en heeft die vooral nodig voor tuinafval. Het tuinafval is seizoensgebonden, hierdoor worden bij veel van de huishoudens die meerdere groenbakken hebben de bakken ook seizoensgebonden aangeleverd voor de inzameling en staan ze een groot deel van het jaar ongebruikt. Het grote aantal groenbakken brengt hoge inzamelkosten met zich mee.

Door het aantal gratis groenbakken aan huis te beperken kunnen we de inzamelkosten verlagen. Er zijn verschillende alternatieven voor huishoudens die nu meerdere groenbakken gebruiken om tuinafval aan te bieden: jaarlijkse takkenrondes (in april, mei en november), hele jaar door naar milieustraat brengen en zelf composteren in de tuin.

Voorgesteld wordt om een maximum van twee gratis groenbakken per aansluitingen in te stellen. Huishoudens die er meer willen zullen met dit voorstel per extra groenbak een toeslag betalen:

Mogelijkheid 6	Beperken van aantal gratis groenbakken aan huis tot maximaal twee per aansluiting
Service	Beperking ophalen tuinafval via minicontainers. Huishoudens hebben alternatief om (grof) tuinafval drie keer per jaar in de maanden april, mei en november te laten ophalen en het hele jaar door naar de milieustraat te brengen
Milieu	Mogelijk lichte daling aanbod tuinafval in minicontainers, eventueel compensatie via aanlevering grof tuinafval milieustraat
Kosten	Beperken groenbakken kan tot verlaging inzamelkosten minicontainers GfTe in de orde van grootte van € 39.600 leiden Effect afvalstoffenheffing ca - € 4

4.4.2. Aanpassing tariefopbouw afvalstoffenheffing

Als gevolg van een aangenomen motie "Betalen naar gebruik bij afvalstoffenheffing" tijdens de begrotingsbehandeling in de raadsvergadering van 9 november 2023 is de tariefstructuur van de afvalstoffenheffing 2024 herzien. Het nieuwe tarief is evenredig met de inhoud van de minicontainer voor restafval (literprijs). Afgaande op de inzamelresultaten van de eerste helft van 2024 heeft de tariefwijziging geen effect gehad op de afvalscheiding, de hoeveelheid restafval toont zelfs een lichte stijging.

Om de hoeveelheid restafval te verminderen en het scheiden van afval te stimuleren, willen we de afvalstoffenheffing aanpassen op basis van de grootte van de restafvalbak. Hoe groter de bak, hoe meer je per liter betaalt. Dit zorgt ervoor dat inwoners gestimuleerd worden om beter afval te scheiden en minder restafval aan te bieden. De 140 liter bak wordt de standaard. Kies je voor een kleinere bak van 80 liter, dan betaal je minder per liter. Voor een grotere bak van 180 liter betaal je meer per liter. Op deze manier maken we het voordeliger om grondstoffen goed uit het restafval te scheiden.

In lijn met de motie "Betalen naar gebruik bij afvalstoffenheffing" die in november 2023 unaniem is aangenomen wordt de literprijs voor het restafval naar rato berekend. Uitgangstarief hiervoor is de literprijs voor 140L (€2,17 in 2024). Wanneer de inwoners behoefte hebben aan meer capaciteit moeten ze eerst een grotere maat rolemmer aanvragen voordat ze in aanmerking komen voor een tweede rolemmer.

4.4.3. Afschaffing huis-aan-huis verspreiding van de afvalkalender

De afgelopen jaren heeft de gemeente Bloemendaal zelf een afvalkalender gemaakt en verspreid onder de inwoners. Het productieproces hiervan past niet in het beeld van een circulaire toekomst waar we naartoe willen werken. Er bestaat al jaren een goed alternatief. Meerlanden beschikt over een app waarmee vanaf ieder mobiel device inzicht wordt verschaft in de ophaaldata van de diverse afvalfracties. Daarmee kan de burger zelf kiezen voor het instellen van herinneringen (push up berichten) vanuit de app, zodat de burgers de avond voor de ophaaldag aan het aanbieden van de rolemmers / zakken PMD worden herinnerd. Ook rond de feestdagen voor de alternatieve data.

Bijkomend voordeel is dat deze werkwijze ons in staat stelt indien nodig ook gedurende het jaar aanpassingen eenvoudig en snel door te voeren. Omdat Meerlanden al jaren hiermee werkt (naast de website, waar nog een kalender kan worden gedownload) is gebruik hiervan gratis.

We willen de fysieke afvalkalender afschaffen en volledig overstappen op de app (en de website) van Meerlanden.

Mogelijkheid 7	Afschaffen huis-aan-huis verspreiding van de afvalkalender
Service	Serviceverhoging door actuele informatieverstrekking het hele jaar door. Betere toegankelijkheid voor mensen met een 'visuele' beperking. Indien fysieke versie toch gewenst is, kan men deze zelf printen of aanvragen via Meerlanden.
Milieu	Verhoging in verduurzaming door fysieke papieren versie niet meer voor alle inwoners te printen, vermindering van vervoersbeweging door verspreiding.
Kosten	Verlaging kosten tussen ca € 7.500 en € 15.000 Effect afvalstoffenheffing - € 0,75 tot - € 1,50

4.5. Samenvatting van de mogelijkheden voor meer recycling

	Mogelijkheid	Kostenraming per huishouden per jaar (ca)
1	Kleinere minicontainer voor restafval	p.m.
2	Restafval minder vaak ophalen van eens in de twee naar eens in de vier weken	- € 37
3	Hele jaar door GFTe wekelijks ophalen	+ € 30
4	PBD zakken wekelijks ophalen	+ € 29
5	Onderzoek meer grondstoffen aan huis ophalen	p.m.
6	Beperken van aantal groenbakken aan huis tot maximaal twee per aansluiting	- € 4
7	Afschaffen huis-aan-huis verspreiding van de afvalkalender	- €0,75 tot - €1,50